

Szárazságtűrő fajták

A klímaváltozás mezőgazdaságra káros következményeinek elhárítására az egyik legkézenfekvőbb megoldásnak tűnik a szárazságtűrő fajták alkalmazása. A különféle szaporítóanyag-előállítással és forgalmazással foglalkozó cégek már jó ideje foglalkoznak ezen fajták előállításával. Különösen ellenállóak lehetnek az egyes hibridek, amelyek azonban továbbtermesztésre alkalmatlanok, csak az első évben hozzák a fajtára jellemző termésátlagokat. Számolni kell azonban azzal is, hogy a szárazságtűrő nem feltétlenül jelent egyet a szárazság kedvelővel: azaz hiába szárazságtűrő egy fajta, ha ez csak a túlélési képességében mutatkozik meg, s az akut vízhiányra ugyanúgy termés kieséssel reagál, mint a nem szárazságtűrő fajták. A fajták beszerzési forrásairól külön adatbázist találhatnak az érdeklődők a www.csemete.com oldalon.

Hagyományos és tájjellegű fajták

A modern szárazságtűrő hibridek mellett másik lehetőségünk a hagyományos, tájjellegű fajtáink közül azok újrafelfedezése, amelyek a termőhelyi adottságokhoz természetes módon alkalmazkodtak, s már eleve jobban tolerálják a szélsőséges időjárási viszonyokat. E szempontból nem feltétlenül a gazdálkodás helyszíne szerinti tájegység fajtái a legjobban használhatóak; a talajtípus – és összetétel figyelembevételével azonos termőhelyi körülmények közt, de szárazabb, kevesebb csapadék mellett kialakult fajták is szóba jöhetnek. Nyilvánvalóan ebben az esetben is valamilyen mértékű terméscsökkenéssel számolhatunk, hiszen a jól megválasztott fajta sem varázsszer – viszont sokkal stabilabbá, tervezhetőbbé válhat gazdálkodásunk.

Elérhetőségek

CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület
Szeged, 6720, Arany János u. 1.
www.csemete.com
+36-62-424392, csemete@csemete.com
Lakossági Környezeti Tanácsadó Iroda

Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézet

Budapest, 1223, Park u. 2.
1/3628100
www.nakvi.hu
nakvi@nakvi.hu

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csongrád Megyei Igazgatóság

Szeged, 6722, Kossuth Lajos stg. 17.
62/423360
www.nak.hu
csongrad@nak.hu

Földművelésügyi Minisztérium

Budapest, 1055, Kossuth Lajos tér 11.
1/7952000
<http://www.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium>
info@fm.gov.hu

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

A projekt a Földművelésügyi Minisztérium Zöld Forrás programjának támogatásával valósult meg. Projektazonosító: PTKF/1219/2013

Erős gyökerek - alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz a mezőgazdaságban

A klímaváltozás hatása napjainkra lépten-nyomon tetten érhető, s az időjárási anomáliák, a bekövetkező helyi változások és károkozások nyomán már a szkeptikusok számára is egyértelmű jelenléte. De vajon mit tehetünk a megváltozott viszonyokhoz való alkalmazkodás kedvéért, ha már a megelőzéssel elkéstünk? Hogyan könnyíthetjük meg az agrárium továbbélését, a gazdaságok fennmaradását?

A klímaváltozás következményei

A már bekövetkezett éghajlatváltozás hazánkat mintegy 0,7-1 °C felmelegedéssel érintette. Az éghajlati modell-előrejelzések alapján gyorsuló melegedésre lehet számítani. A folyamat első szakaszában az időjárási szélsőségek jellemzőek, nagy melegek és nagy hidegek, gyors hőmérséklet-változások. A csapadék tartósan egyre csökkenő mennyiségű, de az egyenetlen eloszlás miatt heves zivatarok, áradások jelennek meg, a viharok intenzitása fokozódik.

A klímaváltozás következményei három fő területen nagymértékben befolyásolják a közeljövő mezőgazdasági termelését. A fokozódó mértékben **szárazodó éghajlat** a termesztett növények választékát is behatárolja, az egyes fajokon belül a gazdálkodók a szárazságtűrő fajtákat kénytelenek választani. A nyári aszályos időszak mellett a tavaszi csapadékos időszak szárazodása a vetésidőkre is kihat. A téli időszak szintén szárazabbá válik, lerövidül a fagyos napok időszaka, ám az extrém hidegek megmaradnak, sőt, fokozódhatnak – megakadályozva ezzel, hogy a nyári meleghez alkalmazkodó, mediterrán és trópusi természetű növények tartósan meghonosodjanak. A **nyári hőségnapok** a hagyományosan a Kárpát-medencében termesztethető fajták közül csak az ehhez alkalmazkodóknak hagynak teret. A talajvízszint süllyedés ehhez hozzájárulva a szántó művelésű területek jelentős részén a gyepgazdálkodást tenné indokolttá.

A termőtalajok vízgazdálkodásának javítása

Amennyiben a klímaváltozás kedvezőtlen hatásait nem csupán a megfelelő termesztett fajták kiválasztásával kívánjuk csökkenteni, egyéb módszerek is rendelkezésünkre állnak, hogy a korábbi viszonyokhoz hasonlókat érthessünk el. Az időjárási szélsőségek kapcsán mindenki első körben két dologra gondol, a belvizek elhárítására vízelvezetéssel, és a szárazságok esetén szükséges öntözésre.

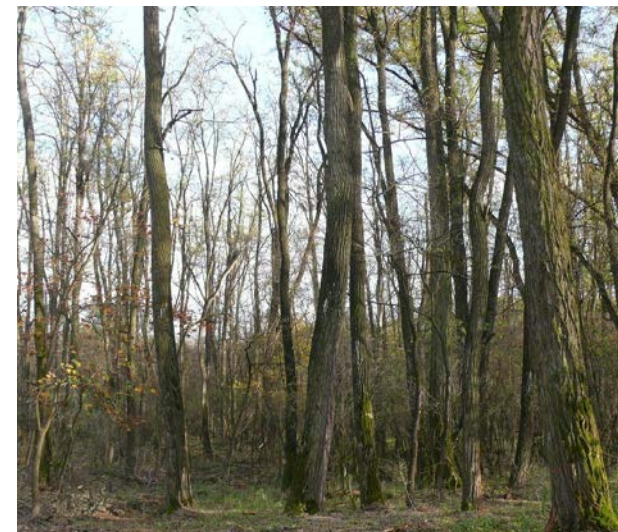
Pedig ennél a rendelkezésünkre álló eszközök tárháza jóval szélesebb, ráadásul sok esetben a gazdálkodás hosszabb távon is olcsóbbá tehető, ha képesek vagyunk egyéb módszerekben is gondolkodni. A tél végén, tavasz elején jelentkező belvíz vízmennyisége a nyári száraz időszakban még nagyon fog hiányozni, így a gyors elvezetés, majd vízpótlás rendszere helyett arra kell inkább törekednünk, hogyan tudnánk ezt a vízmennyiséget egyenletesebben eloszlalni, hogyan tudnánk talajaink vízgazdálkodásán javítani.

Ami a talajok vízmegtartó képességét leghatékonyabban tönkreteszi, az a rossz időben, vagy rosszul végzett talaj-előkészítés, és a nagy mennyiségben alkalmazott műtrágya. Javítására rendelkezésre állnak különféle adalékanyagok (zeolit, perlit, alginit), amelyek sem a ráfordítás miatt, sem környezettudatosság szempontjából nem épp a legideálisabbak. A legjobb módszer a humusztartalom emelése rendszeres szerves trágyázással vagy komposztal, amely a tápanyagbevitellel együtt vízmegkötő képességet is megnöveli.

A növények vízháztartása

A szárazság ellen nem csupán a fajtaválaszték átalakításával adhatunk választ. egyes növények eleve olyan gyökérrendszerrel rendelkeznek, amely alkalmassá teszi őket a szárazabb klíma alatti túlélésre. Tipikusan ilyen ismert példa a szőlő, melynek 6-8 méter mélységig futó gyökerei a mélyebben fekvő talajvízig is lenyúlhatnak.

E túlélő képesség azonban nem minden esetben hasznos. Szintén tipikusan szárazabb körülmények közé ültetett, és jó túlélő képességű az akác, amelynek gyökérrendszere szintén mélyre nyúlik, ráadásul viszonylag hamar eléri a friss telepítések is a talajvízek szintjét, ellentétben például az őshonos tölgyfajokkal, melyek telepítése így pl igen nagy nehézséget jelent.

Az akác azonban az úgynevezett negatív vízháztartású növények közé tartozik, ami azt jelenti, hogy az akácos erdő felülete több vizet párologtat el, mint amennyit árnyékoló hatásának köszönhetően megköt. Így a telepített akácosaink körzetében folyamatosan és fokozatosan fogy a vízkészlet a talajból, míg egy, az Alföldön őshonos tölgyerdő mérlege pozitív, mikroklímája sokkal nedvesebb környezeténél. Hasonlóan szárítják ki a talajt a nemesnyaras ültetvények, ezen tulajdonságukat használják például ki a sertés hígrágya szikkasztóknál.